

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Asan/17/2020
Identifikačné číslo spisu: 6019200198
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6019200198.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Eriky Šobichovej v právnej veci žalobkyne: PHOENIX Zdravotnícke zásobovanie, a.s., Pribylinská 2/A, 831 04 Bratislava, IČO: 34 142 941, právne zastúpenej: alianciaadvokátov ak, s.r.o., Vlčkova 8/A, 811 05 Bratislava, IČO: 36 679 771, proti žalovanému: Národný inšpektorát práce, Masarykova 10, 040 10 Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 28. januára 2019, č. PO/BEZ/2018/6310, O-631/2018, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. februára 2020, č. k. 24S/60/2019-73, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. februára 2020, č. k. 24S/60/2019-73, mení tak, že rozhodnutie žalovaného z 28. januára 2019, č. PO/BEZ/2018/6310, O-631/2018, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi nepriznáva nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde.

Odôvodnenie

O d ô v o d n e n i e

I. Konanie pred správnym súdom

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovaného z 28. januára 2019, č. PO/BEZ/2018/6310, O-631/2018, ktorým žalovaný ako odvolací orgán podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 125/2006 Z.z.“) odvolanie žalobkyne zamietol a potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu práce Banská Bystrica z 12. októbra 2018, č. k. 197/18 - 1.0/pok/r., IPBB_KHIP/ROZ/2018/1188, ktorým správny orgán prvého stupňa uložil žalobkyni pokutu 2.500 eur podľa § 19 ods. 1 písm. a/ zákona č. 125/2006 Z.z. za porušenie povinností vyplývajúcich z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a/ bod 1 zákona č. 125/2006 Z.z. za porušenie § 1 ods. 3 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) spočívajúce v tom, že účastníčka konania ako

zamestnávateľ - právnická osoba PHOENIX Zdravotnícke zásobovanie a.s. využívala závislú prácu fyzických osôb Y. W., W.. XX. R.N. XXXX v období 02/2018-04/2018 a R. Y.X., W.. XX. E. XXXX v období 04/2018 pracujúcich v prevádzkárni na ul. Štefana Moyzesa 37, 960 01 Zvolen na pozíciách údržbár, ktorú vykonávali v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu.

2. V dôvodoch rozsudku správny súd poukázal na ust. § 6 ods. 1, § 134 ods. 1, § 190 S.s.p, § 1 ods. 2 a 3 zákona Zákonníka práce, § 2 ods. 1 písm. a/ bod 1, § 19 ods. 1 písm. a/ a ods. 6 zákona č. 125/2006 Z.z. a konštatoval, že nezistil nezákonnosť napadnutého rozhodnutia v rozsahu dôvodov uvedených v správnej žalobe ani v rozsahu dôvodov uvedených v § 195 S.s.p., a preto ju postupom podľa § 190 S.s.p. ako nedôvodnú zamietol.

3. Správny súd dôvodil, že zamestnávateľ si môže zabezpečiť len všetky tie činnosti potrebné na výkon podnikania v rámci predmetu jeho podnikania, ktoré možno vykonávať takým spôsobom, že nenapĺňajú znaky závislej práce uvedené v § 1 ods. 2 Zákonníka práce, pretože ust. § 1 ods. 3 Zákonníka práce výslovne zakazuje, aby závislá práca bola vykonávaná v inom ako pracovnoprávnom vzťahu. Preto podstatnou pre posúdenie prípadu bola odpoveď na otázku, či práca tak ako bolo dohodnuté, resp. ako bol dohodnutý spôsob jej dodania v konkrétnom prípade, má alebo nemá znaky závislej práce.

4. Správny súd sa stotožnil so skutkovým stavom zistenom v administratívnom konaní. Námietky žalobkyne smerujúce proti naplneniu jednotlivých znakov závislej práce u kontrolovaných osôb správny súd neprijal. Naopak podľa názoru správneho súdu práca kontrolovaných osôb vykazovala všetky znaky závislej práce, podrobne opísaných v prvostupňovom a druhostupňovom rozhodnutí.

5. Správny súd neprijal námietku žalobkyne, že žalovaný vyhodnotil znaky závislej práce nesprávne a formalisticky, pretože išlo o znaky vyplývajúce z obchodnoprávneho vzťahu. Uviedol, že žalovaný znaky závislej práce podrobne popísal a skutkové zistenia nedávajú žiadnu pochybnosť o tom, že kontrolované osoby vykonávali prácu na pracovisku žalobcu, ktorý ich prácu riadil, kontroloval, určoval ich pracovný čas, pristupoval k nim ako k ostatným svojim zamestnancom.

6. Správny súd odmietol argumentáciu žalobkyne opierajúcu sa o rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2009, sp. zn. 3Sžf/80/2008, z dôvodu zmeny rozhodného ustanovenia. Najvyšší súd SR v uvedenom rozsudku podal výklad k § 1 ods. 2 a 3, no v znení účinnom do 31. decembra 2018 (sic, správne 31. decembra 2012). Preto v ňom uvedený výklad namietajúci danosť definičných znakov závislej práce a dodávateľsko-odberateľských vzťahov správny súd nemohol aplikovať v prejednávanom prípade.

7. Pokiaľ ide o námietky, že žalovaný nezobral do úvahy výpovede dotknutých kontrolovaných osôb a vedúcej skladu, keď pán Y. vypovedal, že nemá vedúceho zamestnanca a prácu vykonáva len na základe obchodnej zmluvy so spoločnosťou Langres s.r.o.; pán W. uviedol, že je možné, aby ho zastúpila iná osoba zo spoločnosti Langres s.r.o.; a pani F. uviedla, že fyzické osoby môžu byť zastúpené inou osobou, pričom náhradu zabezpečí Langres s.r.o., nemajú oporu v obsahu odôvodnenia rozhodnutia žalovaného. Súd sa stotožnil sa argumentáciou žalovaného, že ani pri zohľadnení všetkých okolností prípadu a zistených faktov pracovné činnosti vykonávané dotknutými fyzickými osobami, nemožno považovať za výkon živnosti v zmysle § 2 ods. 1 Živnostenského zákona v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ Obchodného zákonníka. Správny súd pri tom uviedol, že nie je sporné, že tieto osoby vykonávali prácu na základe obchodnej zmluvy so spoločnosťou Langres s.r.o. a že v zmysle týchto zmlúv nemali nadriadeného, avšak fakticky vykonávali prácu na základe pokynov vedúcej skladu, tak ako to vykonanou inšpekciou práce zistil žalovaný.

8. Pokiaľ ide o žalobcov návrh na vykonanie dokazovania výsluchom kontrolovaných osôb a konateľky spoločnosti Langres s.r.o., ktorým malo byť zistené, že tieto osoby nemali vedúceho zamestnanca a že tieto osoby vykonávali prácu na základe zmluvy so spoločnosťou Langres s.r.o. a mali vôľu vykonávať prácu v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu, správny súd návrhu nevyhovel, pretože nebolo sporné, že tieto osoby v zmysle uzatvorených zmlúv nemali vedúceho zamestnanca a ani vôľu vykonávať prácu

v obchodnoprávnom vzťahu.

9. Pokiaľ ide o žalobkyňou namietané naplnenie znaku závislej práce spočívajúceho vo výkone práce v mene zamestnávateľa, správny súd poukázal na ust. § 16 Obchodného zákonníka, podľa ktorého, podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkarni, ak nemohla tretia osoba vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená. Poukázal tiež na to, že kontrolované osoby uviedli, že vo vzťahu k tretím osobám vystupujú v mene žalobkyne, a preto sa správny súd stotožnil s argumentáciou prvostupňového správneho orgánu, že znak závislej práce, konanie v mene zamestnávateľa, je daný aj za stavu, že výsledky práce, ktoré fyzické osoby vykonávajú, využíva zamestnávateľ vo svoj prospech.

10. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že zistenie skutkového stavu nebolo dostačujúce na riadne posúdenie veci, pretože nebolo pri jeho skúmaní prihliadnuté na priamy vzťah spoločnosti Langres s.r.o. a kontrolovaných osôb a zároveň, že preklasifikovanie vzťahu žalobkyne a kontrolovaných osôb na pracovnoprávny vzťah narúša vzťah medzi žalobkyňou a spoločnosťou Langres s.r.o., tieto taktiež nepovažoval správny súd za dôvodné. Ako na záver zdôraznil správny súd, práve skutočnosť, že žalobkyňa využívala prácu týchto dvoch kontrolovaných osôb, ktorá vykonávala znaky závislej práce bez toho, aby bol medzi nimi uzatvorený pracovnoprávny vzťah, bola dôvodom naplnenia objektívnej stránky skutkovej podstaty správneho deliktu, za ktorý bola žalobcovi uložená sankcia.

11. Vzhľadom na uvedené po preskúmaní žaloby v rozsahu uplatnených žalobných dôvodov ako aj dôvodov uvedených v § 195 S.s.p., správny súd porušenie zákona nezistil, a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol podľa § 190 S.s.p. O trovách konania súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 S.s.p. a contrario, tak že žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko v konaní úspešný nebol.

II. Kasačná sťažnosť

12. Proti rozsudku správneho súdu podala v zákonnej lehote žalobkyňa (sťažovateľka) kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p., namietajúc, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhla, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil.

13. V kasačnej sťažnosti žalobkyňa opätovne zopakovala, že v predmetnom prípade, vykonávali kontrolované osoby, pán W. a pán Y. podnikateľskú činnosť a správny súd pochybil, ak ju posúdil ako závislú prácu. Podľa žalobkyne danosť znakov závislej práce sa má posudzovať vždy individuálne, pričom primárnym znakom má byť vždy nadriadenosť a podriadenosť. V jej prípade nebolo individuálne prihliadnuté na špecifiká fungovania veľkoskladu s liekmi, psychotropnými a omamnými látkami a zdravotníckymi pomôckami v priestoroch, kde malo dôjsť k uvedenému správnenému deliktu. Fungovanie veľkoskladu je veľmi striktné zákonne upravené, a preto všetky činnosti musia byť vykonávané takým spôsobom, aby bolo za každých okolností zabezpečiť dodržiavanie pravidiel stanovených na jeho fungovanie.

14. Sťažovateľka tiež tvrdí, že pri vykonávaní kontroly Inšpektorátom práce Banská Bystrica tento nezistil, že by pán W. a pán Y. vôbec nikdy vykonávali vo veľkosklade aj výpomocné práce, a preto nemožno argumentovať v neprospech žalobkyne. Taktiež podľa zmluvy mali byť údržbárske práce a výpomocné práce vykonávané iba okrajovo a výlučne v tom prípade, keď sa nevykonávajú údržbárske práce. Žalobkyňa opätovne v kasačnej sťažnosti poukázala na skutočnosť, že všetky subjekty: spoločnosť Langres s.r.o, pán Y., pán W. ako ja žalobkyňa prejavili fungovať na báze obchodnoprávneho vzťahu. Správny súd mal podľa žalobkyne na túto skutočnosť prihliadať a tiež mal pripustiť výsluch pána Y.E., pána W. ako aj pani T. (konateľky spoločnosti Langres s.r.o.).

15. Žalobkyňa podobne ako v žalobe namietala danosť definičných znakov závislej práce v posudzovanom prípade. K znaku nadriadenosti a podriadenosti medzi žalobkyňou a kontrolovanými subjektmi uviedla, že pán W. a pán Y. boli so zadanými úlohami stotožnení, tieto aj následne plnili, a to z dôvodu, že žalobkyňa im nezadávala úlohy, ktoré by boli nad rámec zmluvy, ktorú medzi sebou uzavreli alebo s ktorými by nesúhlasili. Zo skutočnosti, že pán Y.k a pán W. zadané úlohy plnili nemožno

automaticky vyvodit', že by medzi žalobkyňou a kontrolovanými subjektmi existoval vzťah nadradenosti a podradenosti, pretože ich zadávanie môže ale nemusí byť jedným zo znakov existencie vzťahu nadriadenosti a podriadenosti. Tento vzťah však podľa žalobkyne nikdy nemôže existovať bez osoby nadriadeného, ktorý v uvedenom prípade neexistuje a správny súd ho len umelo vytvoril nesprávnym právnym posúdením veci.

16. K znaku osobného výkonu práce žalobkyňa uviedla, že každá manuálna práca musí byť v konečnom dôsledku vykonávaná konkrétnou fyzickou osobou, z čoho však nemožno vyvodit' danosť osobného výkonu práce. Prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil, ak znak osobného výkonu práce založil len na tom, že určitý pracovný výkon musí byť vykonávaný fyzickou osobou. Pri akceptovaní takéhoto výkladu by bol znak osobného výkonu práce naplnený vždy, čo je nelogické.

17. Pokiaľ ide o znak výkonu práce v mene zamestnávateľa, žalobkyňa uviedla, že tento spočíva v určení subjektu, ktorý znáša riziko vykonávanej práce. (Barancová, H. a kol.: Zákonník práce. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2017.)

18. Žalobkyňa uviedla, že v predmetnom prípade riziko vykonanej práce znášala spoločnosť Langres s.r.o. a je zrejmé, že nedošlo k výkonu práce v mene žalobkyne, ako zamestnávateľa, a teda ani tento definičný znak závislej práce nebol daný.

19. Pokiaľ ide o znak pracovného času uvedeného zamestnávateľom, žalobkyňa uviedla, že v prípade pána Y. a pána W. práca nebola vykonávaná v ohraničenom čase určenom žalobkyňou, ale bola vykonávaná ako non-stop pohotovosť. Poukázala tiež, že podľa uzavretej zmluvy bolo nedodržanie časových parametrov prísne sankcionované, čo v pracovnom pomere nemožno dojednať a znemožňuje to posudzovať služby poskytované podľa uzavretej zmluvy ako závislú prácu.

20. Poukázala tiež, že evidenciu dochádzky bolo potrebné zabezpečiť z dôvodu režimových opatrení vo veľkosklade liekov, psychotropných a omamných látok a zdravotníckych pomôcok; spočívajúce v povinnej evidencii všetkých osôb nachádzajúcich sa v sklade. Ide o jedno z administratívno-technických opatrení, ktoré je žalobkyňa povinná aplikovať v zmysle § 5 ods. 3 zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov.

21. Žalobkyňa v závere kasačnej sťažnosti zdôraznila, že v zmysle § 1 ods. 3 Zákonníka práce musia byť naplnené všetky znaky závislej práce kumulatívne, znaky závislej práce však v uvedenom prípade jednoznačne naplnené neboli. Hoci podľa žalobkyne znaky závislej práce neboli dané, požiadala, aby kasačný súd postupoval v zmysle zásady in dubio mitius, t.j. v pochybnostiach v prospech žalobcu a vykonávané činnosti nevyhodnotil ako závislú prácu (poukázala pri tom na nález Ústavného súdu SR z 18. septembra 2008, sp. zn. I. ÚS 241/2007, ako aj rozsudok Nejvyššího správneho soudu ČR z 19.4.2007, č. j 2 Afs 176/2006-99).

22. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalovaný tak, že rozsudok správneho súdu považuje za vecne správny a zákonný. Kasačnému súdu navrhol, aby kasačnú sťažnosť zamietol, a žalobkyňu nepriznal náhradu trov konania.

III. Konanie pred kasačným súdom

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 S.s.p.) postupom podľa § 452 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ S.s.p.), poukazujúc aj na ustanovenie § 453 ods. 2 S.s.p., veta za bodkočiarkou, s prihliadnutím na to, že v predmetnej veci ide o prieskum rozhodnutia žalovaného vo veciach správneho trestania, a preto neviazaný sťažnostnými bodmi, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná (§ 462 S.s.p.).

24. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia 30. septembra 2020 bol vyhlásený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke NS SR - www.nsud.sk (§ 137 ods. 4 S.s.p. v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

25. Podľa § 2 ods. 1 a 2 S.s.p., (1) v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

(2) Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

26. Podľa § 194 ods. 1 a 2 S.s.p., (1) správnym trestaním sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie orgánov verejnej správy o priestupku, správnom delikte alebo o sankcii za iné podobné protiprávne konanie.

(2) Ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie vo veciach správneho trestania ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

27. Podľa § 195 ods. 1 a 2 S.s.p., (1) správny súd nie je vo veciach správneho trestania viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby,

a/ ak zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci alebo skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi alebo v nich nemá oporu,

b/ ide o skúmanie otázky zániku zodpovednosti za priestupok, uplynutia prekluzívnej lehoty alebo premlčacej lehoty, v ktorej bolo možné vyvodit' zodpovednosť za iný správny delikt alebo za iné podobné protiprávne konanie,

c/ ide o základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku, ktoré je potrebné použiť na správne trestanie,

d/ ide o dodržanie zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť aj na ukladanie sankcií v rámci správneho trestania,

e/ ide o skúmanie, či uložený druh sankcie a jej výška nevybočili z rozsahu správnej úvahy orgánu verejnej správy. Správnym trestaním sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie orgánov verejnej správy o priestupku, správnom delikte alebo o sankcii za iné podobné protiprávne konanie.

(2) Ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie vo veciach správneho trestania ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

28. Podľa § 453 ods. 1 až 3 S.s.p., (1) kasačný súd je viazaný rozsahom kasačnej sťažnosti; to neplatí, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý kasačnou sťažnosťou nebol dotknutý.

(2) Kasačný súd je viazaný sťažnostnými bodmi; to neplatí, ak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi. Na dôvody, ktoré účastník konania uviedol až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, kasačný súd neprihliada.

(3) Kasačný súd nie je viazaný sťažnostným návrhom.

29. Podľa § 454 S.s.p., na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

30. Podľa § 2 ods. 1 písm. a/, Inšpekcia práce je a) dozor nad dodržiavaním

1. pracovnoprávnych predpisov, ktoré upravujú pracovnoprávne vzťahy, najmä ich vznik, zmenu a skončenie, mzdové podmienky a pracovné podmienky zamestnancov vrátane pracovných podmienok žien, mladistvých, domáckych zamestnancov, osôb so zdravotným postihnutím a osôb, ktoré nedovŕšili 15 rokov veku, a kolektívne vyjednávanie,

2. právnych predpisov, ktoré upravujú štátnozamestnanecké vzťahy,

3. právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane

predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia,

4.právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,

5.závazkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv,

6.osobitného predpisu3a) zamestnávateľom v rozsahu jeho povinností uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu a platiť a odvádzať príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie za zamestnanca vykonávajúceho práce zaradené orgánom štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie podľa osobitného predpisu,3b) a za zamestnanca, ktorý vykonáva práce tanečného umelca alebo hudobného umelca, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj,

31. Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z.z. , Inšpektorát práce je oprávnený uložiť pokutu, ak tento zákon neustanovuje inak,

a/ zamestnávateľovi za porušenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona, z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) prvom bode až treťom bode, šiestom bode a ôsmom bode alebo za porušenie záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv až do 100 000 eur, a ak v dôsledku tohto porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví, najmenej 33 000 eur,

b/ fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, za porušenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona a z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) treťom bode v ume podľa písmena a),

c/ vedúcim zamestnancom a štatutárnym orgánom podľa osobitného predpisu, ktorí svojím zavinením porušili povinnosti vyplývajúce z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a), záväzky vyplývajúce z kolektívnych zmlúv, dali pokyn na také porušenie alebo zatajili skutočnosti dôležité na výkon inšpekcie práce, až do štvornásobku ich priemerného mesačného zárobku.

32. Podľa § 19 ods. 2 zákona č. 125/2006 Z.z., Inšpektorát práce uloží pokutu

a/ zamestnávateľovi alebo fyzickej osobe za

1. porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania od 2 000 eur do 200 000 eur, a ak ide o nelegálne zamestnanie dvoch a viac fyzických osôb súčasne, najmenej 5 000 eur,

2. vykonávanie činnosti bez oprávnenia, osvedčenia, preukazu alebo povolenia, ak na vykonávanie činnosti je potrebné oprávnenie, osvedčenie, preukaz alebo povolenie, ktoré vydáva Národný inšpektorát práce, inšpektorát práce, fyzická osoba alebo právnická osoba podľa osobitného predpisu, od 300 eur do 33 000 eur,

b/ zamestnávateľovi alebo fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, za

1. závažné porušenie povinností vyplývajúcich z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) od 1 000 eur do 200 000 eur,

2. nesplnenie povinnosti uloženej opatrením podľa § 12 ods. 2 písm. b) až i) od 300 eur do 100 000 eur.

33. Podľa § 19 ods. 6 zákona č. 125/2006 Z.z., Inšpektorát práce pri ukladaní pokuty podľa odsekov 1 a 2 zohľadňuje jej preventívne pôsobenie a pri určovaní výšky pokuty prihliada najmä na

a/ závažnosť zisteného porušenia povinností a závažnosť ich následkov,

b/ počet zamestnancov zamestnávateľa a riziká, ktoré sa vyskytujú v činnosti zamestnávateľa,

c/ počet nelegálne zamestnaných fyzických osôb, ak ide o uloženie pokuty podľa odseku 2 písm. a) prvého bodu,

d/ skutočnosť, či zistené porušenie povinností je dôsledkom neúčinného systému riadenia ochrany práce u zamestnávateľa alebo či ide o ojedinelý výskyt nedostatku,

e/ opakované zistenie toho istého nedostatku.

34. Podľa § 1 zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 82/2005 Z.z.“), tento zákon vymedzuje nelegálnu prácu a nelegálne zamestnanie, ustanovuje zákaz vykonávania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, výkon kontroly, povinnosti kontrolného orgánu a postih za porušenie zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

35. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 82/2005 Z.z., nelegálne zamestnanie je zamestnanie právnickou

osobou alebo fyzickou osobou, ktorá je podnikateľom, ak využíva závislú prácu
a/ fyzickej osoby a nemá s ňou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu,
b/ fyzickej osoby, má s ňou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu a neprihlásila ju do registra poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia do siedmich dní od uplynutia lehoty podľa osobitného predpisu na prihlásenie do tohto registra, najneskôr však do začatia kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, ak kontrola začala do siedmich dní od uplynutia lehoty podľa osobitného predpisu na prihlásenie do tohto registra alebo
c/ štátneho príslušníka tretej krajiny a nie sú splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu.

36. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 82/2005 Z.z., právnická osoba a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, nesmie nelegálne zamestnávať podľa § 2 ods. 2 a 3. Fyzická osoba nesmie nelegálne zamestnávať podľa § 2 ods. 3.

37. Podľa § 1 ods. 1 až 3 Zákonníka práce (1) tento zákon upravuje individuálne pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívne pracovnoprávne vzťahy.

(2) Závislá práca je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom.,

(3) Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

38. Predmetom kasačnej sťažnosti je právoplatný rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorým krajský súd zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala preskúmania a zrušenia rozhodnutia žalovaného z 28. januára 2019, č. PO/BEZ/2018/6310, O-631/2018, ktorým žalovaný ako odvolací orgán podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 125/2006 Z.z. odvolanie žalobkyne zamietol a potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu práce Banská Bystrica z 12. októbra 2018, č. k.: 197/18 - 1.0/pok/r., IPBB_KHIP/ROZ/2018/1188, ktorým správny orgán prvého stupňa uložil žalobkyni pokutu 2.500 eur podľa § 19 ods. 1 písm. a/ zákona č. 125/2006 Z.z. za porušenie povinností vyplývajúcich z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a/ bod 1 zákona č. 125/2006 Z.z. za porušenie § 1 ods. 3 Zákonníka práce.

39. Porušenia vyššie citovaných zákonných ustanovení sa žalobkyňa mala dopustiť tým, že ako právnická osoba - zamestnávateľ využívala závislú prácu fyzických osôb Mariána Nagy, nar. 21. júla 1974 v období 02/2018 - 04/2018 a R. Y., W.. XX. E. XXXX v období 04/2018 pracujúcich v prevádzkarni na ul. Štefana Moyzesa 37, 960 01 Zvolen na pozíciách údržbár, ktorú vykonávali v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu, a teda ako zamestnávateľ nemala s uvedenými uzavretéj respektíve založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu.

40. V uvedenom prípade tak došlo k uloženiu sankcie Inšpekciou práce na základe § 19 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z. z., podľa ktorého je Inšpektorát práce oprávnený uložiť pokutu, ak tento zákon neustanovuje inak, zamestnávateľovi za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 125/2006 Z. z. alebo s odkazom na § 2 ods. 1 písm. a/ aj za porušenie iných pracovnoprávnych predpisov, do množiny ktorých spadá aj Zákonník práce. Konkrétne skutková podstata tak nie je opísaná v úplnosti a slovné, ale prostredníctvom odkazu na iné ustanovenie zákona (konkrétne § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 125/2006 Z. z.), ktoré zas odkazuje na povinnosti uložené iným zákonom (§ 1 ods. 3 Zákonníka práce). Možno tak povedať, že ide tak blanketovú skutkovú podstatu.

41. Podľa § 1 ods. 3 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. 1. 2013 závislá práca môže byť

vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov. Z dôvodovej správy k novele Zákonníka práce č. 361/2012 Z.z. vyplýva, že zmena v § 1 ods. 2 a 3 Zákonníka práce bola reakciou zákonodarcu na obchádzanie Zákonníka práce a nahrádzanie pracovnej zmluvy inými zmluvnými typmi. Ich predchádzajúce znenie praxi nezabránilo obchádzaniu ustanovení Zákonníka práce a kontrahovanie iných zmluvných typov na prácu, ktorá by mala byť z hľadiska jej charakteristiky závislou prácou.

42. Kasačný súd chce v prvom rade poukázať na vzájomný vzťah § 19 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 125/2006 Z. z., z ktorého vyplýva že § 19 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z. z. v spojení s § 1 ods. 3 Zákonníka práce na uvedenú situáciu posudzovanú v uvedenom prípade nedopadá.

43. Kasačný súd uvádza, že v prípade, ak považujeme právny poriadok za racionálny usporiadaný systém, nemožno predpokladať, že zákon obsahuje ustanovenia redundantné, teda ustanovenia, ktoré nemôžu dopadať na žiadnu reálnu situáciu aj týmto predpokladom by mali byť vedené orgány aplikácie práve pri interpretácii právnych predpisov.

44. Úvaha, ktorú zvolili správny orgán prvého stupňa a žalovaný, podľa ktorej možno posudzovaný skutok, postihovať podľa § 19 ods. 1 v spojení s dispozíciou uvedenou v Zákonníku práce vedie k vytvoreniu nepoužiteľných ustanovení a až teoretickej obsolentnosti § 19 ods. 2 postihujúcim zákaz nelegálneho zamestnávania, a tiež § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 82/2005 Z. z.. Veľké množstvo skutkových podstát správnych deliktov sa vzájomne prekrýva a nezriedka sú k sebe v pomere špeciality. Tak tomu je aj v posudzovanom prípade. Výkladom pripúšťajúcimi sankcionovanie uvedeného skutku podľa § 19 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z.z. za porušenie § 1 ods. 3 Zákonníka práce, by nezostal žiaden aplikačný priestor prinajmenšom pre časť ustanovenia § 19 ods. 2 zákona č. 125/2006 Z. z. a podobne § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 82/2005 Z. z.. Uvedené nie je bez významu nakoľko v § 19 ods. 2 zákona č. 125/2006 Z. z. za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania zákonodarcu stanovil inú výšku sankcií na rozdiel od § 19 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z.z.

45. Napokon, kasačný súd poukazuje aj na relatívne neurčitú dispozíciu § 1 ods. 3 Zákonníka Práce, ktorou mala byť podľa správneho orgánu prvého stupňa a žalovaného žalobcovi ako zamestnávateľovi uložená povinnosť. Z textácie ustanovenia § 1 ods. 3 „závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov,“ nevyplýva jasne uložená povinnosť pre zamestnávateľa.

46. Hoci si je kasačný súd vedomý, že všeobecne sa uznáva, že rubrica legis non est lex, v snahe porozumieť § 1 ods. 3 Zákonníka práce kasačný súd upriamuje pozornosť na jeho systematické zaradenie v tomto kódexe. Nachádza sa hneď v prvej časti Zákonníka práce s názvom Všeobecné ustanovenia a s nadpisom Pôsobnosť Zákonníka práce. Ako vyplýva z legislatívnych pravidiel vlády alebo legislatívnych pravidiel vlády úvodné ustanovenia zákonov tradične obsahujú predovšetkým predmet úpravy zákona, teda okruh spoločenských vzťahov, ktoré má zákon upraviť.

47. Ustanovenie § 1 ZP sa považuje za najvšeobecnejšie vymedzenie priamej vecnej pôsobnosti Zákonníka práce. Podľa toho treba vnímať aj ustanovenie § 1 ods. 3 Zákonníka práce, ktorý logicky nadväzuje na § 1 ods. 2 definujúci pojem závislej práce. V tomto kontexte treba chápať aj účel ustanovenia § 1 ods. 3, ktorého účelom je uľahčiť identifikovanie závislej práce v § 1 ods. 2 Zákonníka práce a zamedziť obchádzaniu pracovného práva inými zmluvnými typmi, prekonať tak isté interpretačno-aplikačné problémy vyplývajúce z predchádzajúcej úpravy § 1 ods. 2 a 3 Zákonníka práce.

48. Podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

49. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

50. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

51. Vychádzajúc zo stabilnej judikatúry Ústavného súdu SR kasačný súd považuje za potrebné uviesť, že neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu, zaručeného v čl. 1 Ústavy SR, je aj princíp právnej istoty a spravodlivosti (princíp materiálneho právneho štátu), ktorý spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že ich príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov a že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/2002, II. ÚS 234/04). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánu verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09, ÚS 17/99 nález z 22.09.1999, I. ÚS 44/1999 nález z 13.10.1999).

52. V oblasti správneho trestania všeobecne je jednou zo zásad smerujúcich k napĺňaniu princípu právnej istoty predstavuje zásada zákonnosti (nullum crimen, nulla poena sine lege), chápaná ako spojenie štyroch samostatných zásad: zásady zákazu retroaktivity právnych predpisov v neprospech páchatel'a (nullum crimen, nulla poena sine lege praevia), zásady, že len písaný zákon môže určiť, čo je trestným činom a stanoviť zaň trest (nullum crimen, nulla poena sine lege scripta), zásady zákazu analógie v neprospech obvineného (nullum crimen, nulla poena sine lege stricta), zásady jasnej zákonnej definície trestného skutku a trestu (nullum crimen, nulla poena sine lege certa).

53. Zásada nullum crimen sine lege certa predstavuje všeobecný princíp právnej istoty, na základe ktorého sa zakazuje existencia neurčitých právnych noriem v oblasti trestného práva, teda aj v oblasti správneho trestania. Význam tohto princípu spočíva najmä v tom, že v oblasti administratívneho trestania musí byť osoba dostatočne jasným a zrozumiteľným spôsobom informovaná o konaní či opomenutí, ktoré je protiprávne, a zároveň o tom, aké dôsledky bude niesť v prípade, že sa takého konania či opomenutia dopustí.

54. Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musia byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v súvislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy teda nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu.

55. Vzhľadom na uvedené má kasačný súd za to, že pokiaľ sa na posudzovaný skutok, pre ktorý bola správnym orgánom prvého stupňa uložená žalobkyni sankcia aplikovalo ust. § 19 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z. z., v spojení s § 1 ods. 3 Zákonníka práce spôsobilo to nezákonnosť tohto rozhodnutia. Táto nezákonnosť nebola odstránená ani v následnom konaní pred žalovaným ani v konaní pred správnym súdom. Je nutné pritom uviesť, že nesprávna kvalifikácia skutku spôsobila vadu rozhodnutia žalovaného a rozhodnutia správneho súdu v zmysle § 195 písm. c/ S.s.p.

56. A hoci kasačný súd vady uvedené v § 195 S.s.p. síce nevyhľadáva, súd v správnom súdnictve pri správnom trestaní by mal v zásade vždy preskúmať či právny predpis alebo jeho ustanovenie, ktoré boli použité na vec skutočne dopadajú. Uvedená povinnosť je prejavom zásady stíhania len zo zákonných dôvodov ako východiskovej zásady, o ktoré sa opierajú ďalšie zásady trestného konania dopadajúce aj na správne trestanie. V rovine administratívneho trestania je táto zásada v podstate obsiahnutá v zásade zákonnosti. Tieto vychádzajú z realizácie zásady nullum crimen sine lege (žiadny trestný čin bez zákona

), upravenej v článku 49 Ústavy Slovenskej republiky a článku 39 Listiny základných práv a slobôd, ale aj rovnako už z vyššie zmieneného princípu materiálneho právneho štátu vyplývajúceho z čl. 1 Ústavy

57. Na základe uvedeného dospel kasačný súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu nie je v súlade so zákonom, nakoľko prvostupňové rozhodnutie orgánu verejnej správy o uložení sankcie za iný správny delikt vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

58. Keďže správny súd žalobu zamietol, kasačný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti a aplikáciu revízneho princípu podľa § 462 ods. 2 S.s.p. rozsudok správneho súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

59. Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia a k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, orgán verejnej správy je viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 469 S.s.p.).

60. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 a 2 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 3 písm. a/ S.s.p. a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že úspešnej sťažovateľke (žalobkyni) nepriznal náhradu trov konania na krajskom a kasačnom súde z dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý videl v tom, že kasačný súd rozhodol o zmene rozhodnutia krajského súdu a zrušil rozhodnutie žalovaného ex offio vzhľadom na to, že išlo o vec správneho trestania s poukazom na § 195 S.s.p., pričom sťažovateľka tieto skutočnosti nenamietala.

61. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.